ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1975

Vyhlásené: 17.07.1975 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

77

ZÁSADY

zabezpečenia kontroly v národnom hospodárstve a v štátnej správe Slovenskej socialistickej republiky, schválené uznesením vlády Slovenskej socialistickej republiky z 11. júna 1975 č. 175

Pri ďalšom upevňovaní a rozvíjaní socialistickej spoločnosti a zabezpečovaní stále náročnejších úloh rozvoja národného hospodárstva a štátnej správy je základným činiteľom zdokonaľovanie plánovitého riadenia na všetkých stupňoch.

Súčasťou plánovitého riadenia je kontrola vykonávaná štátnymi a hospodárskymi orgánmi a organizáciami, pracujúcimi a ich organizáciami. Zdokonaľovanie kontroly patrí k sústavnému úsiliu o racionalizáciu riadenia a musí byť vecou nielen všetkých riadiacich orgánov, vedúcich pracovníkov a kvalifikovaného aparátu, ale stále viac aj vecou všetkých pracujúcich.

Zameranie kontroly ako súčasti riadenia vychádza zo smerníc a uznesení Komunistickej strany Československa a prispieva k ich naplneniu. Pôsobí na spoločensko-politické a ekonomické stránky riadených procesov s cieľom napomáhať realizáciu hospodárskej politiky strany v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva.

K obsahu aktívnej úlohy kontroly patrí nielen ochrana dosiahnutého stupňa vývoja, ale predovšetkým pôsobenie na ďalšie zdokonaľovanie riadenia a uspokojovanie potrieb spoločnosti.

Na zabezpečenie kontroly ako súčasti riadiacej činnosti v národnom hospodárstve a v štátnej správe sa vydávajú tieto zásady:

I. Základné ustanovenia

1. Kontrola je dôležitou spoločenskou činnosťou, ktorá vo všetkých fázach riadenia zisťuje, ako sa splnili uložené úlohy, a pomáha, aby sa na ich plnenie včas utvárali potrebné predpoklady. Bežná kontrola plnenia uložených úloh alebo vykonávania určitej činnosti ovplyvňuje ich ďalší priebeh žiadaným smerom.

   Vedúci pracovníci na všetkých stupňoch riadenia sú preto povinní zabezpečiť na svojom úseku činnosti v podriadených organizáciách alebo útvaroch ucelený systém kontroly, utvárať podmienky na jej vykonávanie a využívať poznatky na správne rozhodovanie.

2. Kontrola sa vykonáva sústavne a načas, aby umožňovala účinne reagovať na nepriaznivý vývoj a nedostatky, pohotovo odstraňovať príčiny, zabraňovať ich opakovaniu a výchovne pôsobiť na zvyšovanie vedomia zodpovednosti pracovníkov za správne plnenie úloh.

3. Kontrola sa vykonáva cieľavedome, plánovito, koordinovane a hospodárne a nadväzuje na výsledky predchádzajúcich kontrolných akcií, aby si overila plnenie opatrení prijatých na ich podklade a vyvarovala sa neúčelných alebo duplicitných zásahov.

   Pracovníci vykonávajúci kontrolu zodpovedajú za to, že ich zistenia budú objektívne a preukazateľné a spolu s nedostatkami budú odkrývať aj ich príčiny a osoby zodpovedné za ich vznik alebo trvanie. Tým utvárajú predpoklady na to, aby sa urobili konkrétne a adresné opatrenia na vykonanie nápravy a aby sa pri zistení škodlivých následkov, najmä ujmy na spoločenských záujmoch alebo vzťahoch, ako aj majetkových a iných škôd a strát uplatnili primerané disciplinárne, hmotné alebo trestné dôsledky voči zodpovedným osobám, príp. dôsledky vyplývajúce zo zodpovednosti organizácií. Pri výkone kontroly neprehliadajú ani klady v činnosti kontrolovanej organizácie a jej pracovníkov a dbajú na ich vhodné využitie.

4. Pracovníci vykonávajúci kontrolu sú povinní informovať stranícke orgány v organizáciách, v ktorých sa kontrolná akcia vykonáva, a územné stranícke orgány o jej zameraní, o zistených nedostatkoch, ich príčinách a o konaní pracovníkov zodpovedných za ich vznik alebo trvanie.

5. Pod vedením straníckych orgánov a v spolupráci s orgánmi Revolučného odborového hnutia je potrebné zabezpečovať zvyšovanie účasti pracujúcich na vykonávaní kontroly a rozvíjať formy ich zapájania. Na zabezpečovaní týchto úloh sa zúčastňujú aj orgány Socialistického zväzu mládeže a iných spoločenských organizácií. Tak sa posilňuje záujem, aktivita a úsilie pracujúcich o optimálne využívanie prostriedkov na rozvoj spoločnosti a národného hospodárstva. Pracujúci budú vychovávaní k nezmieriteľnosti s neporiadkami, nehospodárnosťou, nedisciplinovanosťou a nezodpovednosťou. Prispeje sa tým k ďalšiemu rozvíjaniu socialistickej demokracie.

6. Orgán, ktorý vykonal previerku alebo revíziu, je povinný nechať v kontrolovanej organizácii záznam o jej výsledku.

   II. Povinnosti vedúcich pracovníkov pri organizovaní a vykonávaní kontroly

7. Vedúci pracovníci sú povinní ako súčasť svojej riadiacej práce zabezpečovať a vykonávať kontrolu plnenia zákonov, nariadení vlád a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, smerníc a príkazov nadriadených orgánov, vnútorných noriem organizácie a svojich príkazov a rozhodnutí.

8. Vedúci orgánov a organizácií sú povinní utvárať predpoklady

   na riadne fungujúci systém kontroly a zabezpečovať jej sústavný výkon

   - vnútri organizačnej jednotky vo vzťahu k všetkým jej zložkám a útvarom,

   - vo vzťahu k nižším orgánom a podriadeným organizáciám.

   Táto kontrola sa uskutočňuje ako sústavná činnosť a vykonávajú ju

   a) v rozsahu svojej právomoci a zodpovednosti vedúci pracovníci na jednotlivých stupňoch riadenia podľa zásady „kto riadi, kontroluje“,

   b) odborné útvary,

   c) kontrolné útvary.

9. Vedúci pracovníci vykonávajú kontrolu v rámci svojej právomoci osobne, využívaním informačných systémov a prostredníctvom odborných útvarov im podriadených, vedúci orgánov a organizácií aj prostredníctvom odborných útvarov a kontrolných útvarov. Vykonávanie kontroly odbornými útvarmi a kontrolnými útvarmi však vedúcich pracovníkov nezbavuje zodpovednosti za zabezpečenie správneho a včasného vykonávania kontroly, najmä za využívanie jej výsledkov pri riadení.

10. Pri vykonávaní kontroly podľa zásady „kto riadi, kontroluje“ sú vedúci pracovníci povinní osobne si overovať správnosť svojich príkazov a rozhodnutí; pritom spravidla kontrolujú stav plnenia úloh priamo na pracoviskách a podľa potreby dopĺňajú alebo upravujú svoje príkazy tak, aby sa zabezpečilo ich správne plnenie. O závažných prekážkach, ktoré vedúci pracovník

nemôže odstrániť sám, bezodkladne upovedomí bezprostredne nadriadeného pracovníka, ktorý je povinný urobiť nápravu.

11. Vedúci pracovníci sú povinní utvárať v súčinnosti s príslušnými orgánmi Komunistickej strany Slovenska, Revolučného odborového hnutia a Socialistického zväzu mládeže predpoklady na aktívnu účasť pracujúcich na kontrole. Umožňujú im podľa povahy veci účasť na výkone kontroly, v účelnom rozsahu ich oboznamujú s výsledkami kontroly (napr. prerokovaním zistených nedostatkov a prijatých opatrení na nápravu na schôdzkach, výrobných poradách a pod.). Zodpovedne posudzujú a realizujú ich správne podnety na odstránenie zistených nedostatkov a ich príčin.

12. Vedúci pracovníci vychádzajú pri vykonávaní kontroly predovšetkým z vlastných poznatkov. Ďalej pri nej využívajú najmä:

    a) údaje sústavy sociálno-ekonomických, plánovacích a vedecko-technických informácií,

    b) vyžiadané správy, hlásenia a rozbory o plnení uložených úloh,

    c) návrhy, podnety a sťažnosti občanov a organizácií, ako aj námety na vykonanie kontroly, ktoré im podajú pracujúci organizácie,

    d) zistenia a poznatky kontrolného útvaru a príslušných odborných útvarov,

    e) zistenia vonkajších kontrolných orgánov,

    f) správy a rozbory nadriadených orgánov, rozhodnutia a upozornenia orgánov hospodárskej arbitráže, prokuratúry, súdov a orgánov Zboru národnej bezpečnosti,

    g) poznatky a skúsenosti odborových orgánov pri uplatňovaní spoločenskej kontroly, najmä z oblasti pracovnoprávnej, ochrany a bezpečnosti práce, závodného stravovania a pod.

    Prihliadajú na zistenia a závery vyplývajúce z uplatňovania práva kontroly straníckej organizácie, spoločenskej kontroly Revolučného odborového hnutia a z kontrolnej aktivity Socialistického zväzu mládeže.

13. Vedúci pracovníci sú povinní poskytovať pracovníkom povereným kontrolou všetku pomoc, najmä umožniť im vstup do kontrolovaných objektov, v určených lehotách im predložiť vyžiadané písomnosti a iný materiál, podávať požadované ústne a písomné informácie o zisťovaných skutočnostiach (ak osobitné predpisy neustanovujú inak) aj vysvetlenie svojho osobného vzťahu k príčinám zistených nedostatkov a prerokovať s nimi výsledky kontroly. Požadovanú súčinnosť sú povinní zabezpečiť aj u podriadených pracovníkov. Nesplnenie týchto povinností sa posudzuje ako porušenie pracovnej disciplíny.

14. Vedúci pracovníci sú povinní využívať výsledky kontroly najmä na

    a) bezodkladné a dôsledné odstránenie zistených nedostatkov a ich príčin; ak príčiny spočívajú v nesprávnej činnosti nadriadeného orgánu, vedúci orgánu alebo organizácie to oznámi s cieľom zabezpečiť nápravu vedúcemu tohto orgánu,

    b) zlepšenie riadiacej činnosti v organizačnej jednotke a v podriadených organizáciách,

    c) bezodkladné vyvodzovanie dôsledkov z porušenia pracovných povinností, včítane včasného uplatnenia nárokov na náhradu škôd, za ktoré podriadení pracovníci zodpovedajú,

    d) sústavné rozvíjanie účinných foriem aktívnej účasti pracujúcich na kontrole činnosti organizačnej jednotky, osobitne na kontrole plnenia opatrení na nápravu.

    III. Povinnosti odborných útvarov pri vykonávaní kontroly

15. Odborné útvary vykonávajú kontrolu

    a) vo vzťahu k podriadeným organizačným zložkám,

    b) vo vzťahu k útvarom organizácie, príp. k útvarom podriadenej organizácie, ktorej činnosť usmerňujú metodicky alebo podľa pokynu vedúceho pracovníka im nadriadeného alebo vedúceho organizácie,

    c) v rámci účasti na kontrolných akciách vykonávaných kontrolnými útvarmi.

    Súčasťou kontrolnej činnosti odborných útvarov je sústavná kontrola hospodárenia, pri ktorej sa hodnotia najmä výsledky dosiahnuté v porovnaní s vynaloženými prostriedkami a správnosť, vierohodnosť a preukazateľnosť sociálno-ekonomických informácií.

    IV. Postavenie a úloha kontrolných útvarov

16. Kontrolné útvary sa zriaďujú podľa rozsahu problematiky ako odbory alebo samostatné oddelenia. Sú podriadené vedúcim organizačných jednotiek.

    Ak ide o organizačné jednotky, v ktorých by zriadenie odborného kontrolného útvaru nebolo účelné, musí byť určený pracovník, ktorý bude zabezpečovať osobitné kontrolné úlohy. Pri výkone tejto činnosti plní úlohy kontrolného útvaru.

17. Kontrolné útvary musia byť kádrove vybavené tak, aby mohli riadne plniť určené úlohy. Vedúceho kontrolného útvaru do funkcie ustanovuje a funkcie zbavuje vedúci organizačnej jednotky.

18. Kontrolné útvary

    a) organizujú a vykonávajú tematické previerky, revízie, periodické revízie hospodárenia a operatívne prešetrovania,

    b) vykonávajú previerky a revízie, ktoré si v nevyhnutných prípadoch vyžiadajú prokurátori alebo orgány Zboru národnej bezpečnosti, príp. v dohodnutom rozsahu aj previerky a revízie, ktoré si od vedúcich organizačných jednotiek vyžiadajú iné orgány,

    c) prešetrujú sťažnosti, ktorých vybavením boli poverené; poznatky zo sťažností využívajú pri príprave kontrolných akcií,

    d) vykonávajú koordináciu kontrolnej činnosti vo vzťahu ku kontrolným útvarom podriadených orgánov a organizácií, ako aj vo vzťahu k iným útvarom orgánu alebo organizácie, ktorým poskytujú aj metodickú pomoc,

    e) metodicky riadia činnosť kontrolných útvarov podriadených orgánov a organizácií, hodnotia výsledky ich práce a organizujú akcie na zvyšovanie kvalifikácie kontrolných pracovníkov,

    f) na základe rozhodnutia vedúceho orgánu alebo organizácie vyžadujú na výkon kontroly súčinnosť pracovníkov z iných odborných útvarov orgánu alebo organizácie,

    g) po dohode s vedúcimi pracovníkmi a v súčinnosti s príslušnými orgánmi Komunistickej strany Slovenska, Revolučného odborového hnutia a Socialistického zväzu mládeže zapájajú najmä na nižších článkoch riadenia do kontrolnej činnosti aj ostatných pracujúcich organizácie; využívajú ich podnety a skúsenosti v príprave, pri vlastnom výkone kontrolných akcií a predovšetkým pri realizácii a kontrole plnenia opatrení na nápravu.

19. Pôsobnosť a oprávnenia kontrolných útvarov podrobnejšie upravujú vnútorné predpisy, vydané vedúcim organizačnej jednotky.

    Pri výkone kontroly postupujú podľa všeobecne záväzných právnych predpisov o odbornej kontrolnej činnosti.

20. Kontrolné útvary pracujú podľa plánov, ktoré schvaľujú vedúci organizačných jednotiek. Im aj predkladajú svoje zistenia a podklady na návrh potrebných opatrení na nápravu a na uplatnenie zodpovednosti príslušných pracovníkov, príp. aj podriadených organizácií.

21. Vedúci organizačných jednotiek hodnotia činnosť kontrolných útvarov v rámci ročných rozborov hospodárenia.

22. Kontrolné útvary spolupracujú s orgánmi ľudovej kontroly pri zabezpečovaní vzájomnej koordinácie kontrolnej činnosti, v dohodnutom rozsahu sa zúčastňujú na ich kontrolných akciách, využívajú nimi uskutočňované kontroly pri zameriavaní svojej kontrolnej činnosti a spolupracujú pri kontrole plnenia opatrení na nápravu prijatých na základe výsledkov ich kontrol. Úzko spolupracujú najmä so závodnými komisiami ľudovej kontroly, ktoré pôsobia v príslušnej organizácii, a poskytujú im metodickú pomoc.

23. V kontrolných útvaroch sa evidujú, prípadne uschovávajú podľa príslušných archívnych predpisov protokoly, revízne správy a zápisnice o kontrolných akciách vykonaných v organizačných jednotkách kontrolnými a inými odbornými útvarmi nadriadených orgánov a vonkajšími kontrolnými orgánmi, výsledné materiály z vlastných kontrolných akcií, prípadne aj z kontrolných akcií iných útvarov organizácie. Evidencia a archivovanie kontrolných materiálov sa využíva pre potrebu vedúcich organizačných jednotiek, nadriadených orgánov a vonkajších kontrolných orgánov.

V. Kontrolná činnosť vonkajších kontrolných orgánov

24. Vonkajšie kontrolné orgány vykonávajú kontrolu vo vzťahu k orgánom a organizáciám v zásade bez ohľadu na ich rezortnú podriadenosť

a) ako svoju základnú činnosť (napr. výbory ľudovej kontroly, štátne inšpekcie),

b) ako súčasť svojich úloh pri uskutočňovaní štátnej politiky v príslušnej oblasti (napr. finančné orgány, cenové orgány).

25. Zriadenie vonkajšieho kontrolného orgánu, rozsah jeho kontrolnej pôsobnosti, práv a povinností ustanovuje zákon, prípadne iný všeobecne záväzný právny predpis.

26. Ak nejde o kontrolnú činnosť vykonávanú podľa osobitných predpisov, postupujú vonkajšie kontrolné orgány pri výkone kontroly podľa všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich metodiku kontrolnej činnosti.

27. Vonkajšie kontrolné orgány spolupracujú pri plnení svojich úloh medzi sebou, ako aj s inými kontrolnými orgánmi, podľa potreby im pomáhajú, vymieňajú si s nimi kontrolné poznatky a skúsenosti a dbajú o ich využitie vo svojej činnosti.

VI. Zabezpečovanie kontroly v národných výboroch

28. Plenárne zasadanie, ktorému patrí rozhodovanie o základných otázkach, je súčasne najvyšším kontrolným orgánom národného výboru. Prerokúva správy o plnení hospodárskeho plánu a rozpočtu a schvaľuje záverečný účet národného výboru; prerokúva správy o plnení svojich ďalších uznesení, ako aj o činnosti rady, iných orgánov národného výboru a národných výborov nižšieho stupňa. Môže si vyhradiť predloženie kontrolnej správy o hocijakej ďalšej otázke, ktorá patrí do pôsobnosti národného výboru.

29. Rada ako výkonný orgán národného výboru najmä dozerá, ako odbory národného výboru plnia svoje úlohy, kontroluje činnosť rád národných výborov nižšieho stupňa, sleduje a hodnotí činnosť hospodárskych a rozpočtových organizácií riadených alebo spravovaných národným výborom.

30. Komisie národného výboru v rámci svojej kontrolnej právomoci na príslušných úsekoch sledujú a kontrolujú, ako sa uplatňuje pôsobnosť národného výboru a ako sa vykonávajú uznesenia národného výboru a jeho rady. Dozerajú na činnosť organizácií riadených alebo spravovaných národným výborom a na činnosť odborov národného výboru.

31. Odbory národného výboru pri výkone štátnej správy na príslušných úsekoch dozerajú na činnosť odborov národného výboru nižšieho stupňa najmä z hľadiska dodržiavania socialistickej zákonnosti a štátnej disciplíny. V rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi vykonávajú aj dozor, prípadne uskutočňujú kontrolu v orgánoch a organizáciách pôsobiacich v územnom obvode národného výboru.

Pri plnení funkcií nadriadeného orgánu vo vzťahu k organizáciám riadeným alebo spravovaným národným výborom vykonávajú sústavne kontrolu, ako tieto organizácie plnia určené úlohy a svoje celkové hospodárske a spoločenské poslanie.

32. Výbor ľudovej kontroly ako kontrolný orgán národného výboru a územný článok sústavy orgánov ľudovej kontroly vykonáva kontrolu a plní ďalšie úlohy podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 121/1971 Zb. o ľudovej kontrole v Slovenskej socialistickej republike. Pri výkone kontroly v orgánoch a organizáciách a pri hodnotení zistených skutočností postupuje nezávisle od orgánov štátneho a hospodárskeho riadenia a zameriava sa na základné problémy, ktoré sa vyskytujú v hospodárskej, kultúrnej, zdravotnej a sociálnej výstavbe na území národného výboru. Pritom kontroluje aj plnenie vybraných uznesení plenárneho zasadania a rady národného výboru.

Výbor ľudovej kontroly v nadväznosti na riadiacu činnosť rady ďalej koordinuje plánovanie a vykonávanie previerok a iných závažných kontrolných akcií ostatných orgánov národného výboru.

Výbor ľudovej kontroly v súčinnosti s príslušnými orgánmi národného výboru metodicky riadi činnosť odborných kontrolných útvarov organizácií riadených alebo spravovaných národným výborom.

33. Finančné odbory krajských národných výborov a okresných národných výborov vykonávajú v rámci pôsobnosti príslušných národných výborov periodické revízie hospodárenia podľa osobitných predpisov a iné revízie uložené plenárnym zasadaním alebo radou národného výboru alebo vyžiadané v nevyhnutných prípadoch od národného výboru príslušnými orgánmi prokuratúry alebo bezpečnosti, prípadne v dohodnutom rozsahu aj inými orgánmi. Ďalej zabezpečujú metodické riadenie revíznej činnosti v zmysle príslušných predpisov Ministerstva financií Slovenskej socialistickej republiky.

34. Organizačné odbory krajských národných výborov a okresných národných výborov vykonávajú sústavnú kontrolu plnenia úloh vyplývajúcich z uznesení vlády Slovenskej socialistickej republiky a iných vyšších orgánov, ďalej z uznesení plenárneho zasadania a rady národného výboru. Zabezpečujú, aby sa uložené úlohy plnili v určených lehotách, a v prípade potreby vykonávajú operatívne prešetrovanie.

35. Na kontrolnú činnosť funkcionárov a vedúcich pracovníkov národných výborov sa vzťahujú obdobne aj príslušné ustanovenia iných častí týchto zásad.

VII. Koordinácia odbornej kontrolnej činnosti

36. Cieľom koordinácie odbornej kontrolnej činnosti je zabezpečovať, aby sa kontrolný systém tak v štátnej správe, ako aj v národnom hospodárstve jednotne a organizovane zameriaval na rozhodujúce otázky národného hospodárstva a štátnej správy a tým účinne prispieval k ochrane záujmov socialistického štátu, najmä k zabezpečovaniu plánovitého uspokojovania potrieb spoločnosti, k upevňovaniu štátnej a pracovnej disciplíny a k ochrane záujmov občanov. Tento cieľ sa dosahuje zásadne na základe dohody orgánov a organizácií zúčastnených na koordinácii.

37. Zásady na koordináciu odbornej kontrolnej činnosti, včítane pravidiel konkrétneho postupu, určia výbory ľudovej kontroly Československej socialistickej republiky, Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky v súčinnosti s príslušnými ústrednými orgánmi.

VIII. Spoločné a záverečné ustanovenia

38. Vedúci orgánov a organizácií alebo pracovníci kontrolných útvarov a vonkajších kontrolných orgánov, ktorí vedú jednotlivé kontrolné akcie, sú povinní bez meškania oznamovať príslušnému prokurátorovi alebo orgánu Zboru národnej bezpečnosti zistené skutočnosti nasvedčujúce podozreniu, že bol spáchaný trestný čin alebo prečin; kontrolní pracovníci pritom postupujú v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi platnými pre odbornú kontrolnú činnosť.

39. Tieto zásady sú záväzné pre ministerstvá a iné ústredné orgány Slovenskej socialistickej republiky, pre generálne (odborové) riaditeľstvá a iné stredné články riadenia, pre národné výbory a pre štátne hospodárske, rozpočtové a iné organizácie riadené, prípadne spravované ústrednými orgánmi alebo národnými výbormi.

40. Zásady nadobúdajú účinnosť dňom vyhlásenia.[1])

Dr. Colotka v. r.

1) Týmto dňom sa s platnosťou pre Slovenskú socialistickú republiku zrušujú: 1. Zásady organizácie kontrol v národnom hospodárstve, schválené uznesením vlády zo 14. marca 1958 č. 252 (publikované v čiastke 31 Ú. v. z roka 1959); 2. Zásady plánovania a koordinácie kontrolnej činnosti, schválené uznesením vlády z 20. marca 1964 č. 160 (č. 70/1964 Zb.).

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.